Vilniaus universiteto studijų programų rengimo,
vykdymo ir tobulinimo tvarkos aprašo priedas

(Vilniaus universiteto studijų dalyko (modulio) aprašo tipinė forma lietuvių kalba)

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Vaikystės antropologija ir etnokultūrinis ugdymas	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof. dr. Irena Stonkuvienė	VU Filosofijos fakultetas Ugdymo mokslų institutas, Universiteto g. 9/1

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji (bakalauro)	Pasirenkamas

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinis darbas	6 semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):**

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas		
Parengti kultūriškai kompetentingą pradinio ir ikimokyklinio ugdymo pedagogę(-ą), kuri(s), remdamasi(s) antropologine vaikystės samprata, gebėtų ugdyti vaikų pilietines ir etnokultūrines vertybes, atsakingai modeliuoti ugdymo procesą įvairialypėse grupėse bei puoselėti vaiko tapatybę darnaus vystymosi kontekste.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
Gebės paaiškinti pagrindines vaikystės antropologijos teorijas ir interpretuoti vaikystę kaip unikalų kultūrinį bei socialinį reiškinį (SP - 3.1).	Probleminis dėstymas; Skaitymo ir mąstymo laboratorijos; Filmų peržiūra ir analizė; Diskusijos.	Dalyvavimas diskusijose.
Atpažins ir analizuos šiuolaikines švietimo problemas pasitelkiant kultūrinės antropologijos įžvalgas (pvz., vaiko vietą bendruomenėje, kartų santykius) (SP – 1.2; 3.2).	Probleminis dėstymas; Skaitymo ir mąstymo laboratorijos; Diskusija	Koncepcijų žemėlapis (Concept Map); SSGG analizė
Gebės kurti ir koordinuoti integruotas ugdymo veiklas, kurios sujungia	Objektų antropologija (Paroda viename lagamine);	Parodos ir skaitmeninio pasakojimo pristatymas

etnokultūrą su kitomis sritimis (kalba, menais, gamtos pažinimu) (SP – 5.1).	Skaitmeninis pasakojimas (Digital Storytelling);	
Gebės veiksmingai dirbti tarpkultūrinėse ir tarpdalykinėse komandose, siekiant pritaikyti ugdymo turinį vaikams iš įvairių socialinių ir kultūrinių aplinkų (SP – 1.3; 5.2).	Pasaulio kavinė“ (World Café) Kūrybinės dirbtuvės (Workshop'ai)	Grupės projekto pristatymas
Mokės modeliuoti saugią, įtraukią ir besimokančią bendruomenę, įtraukiant vaikus, tėvus ir kitus pedagogus (SP – 1.1; 1.4).	Projektinis mokymasis (PBL); Vaidmenų žaidimai ir simuliacijos.	„Etnokultūrinės savaitės“ plano konkrečiai darželio grupei ar pradinei klasei, kuriame integruojama ekologija, amatai ir tarpkultūrinis dialogas parengimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Užduotys**
Ugdymo ir kultūros sąsajos. Kultūros sampratos. Kultūros tyrimai ir švietimo bei vaikystės antropologija.	4	2	2				8	6	Literatūros apžvalga: Lukšienė, M. (2000). Jungtys, p. 16-47; Prieiga internete: https://www.upc.smm.lt/ML100/darbai/M.Luksiene.Jungtys.pdf Stonkuvienė, I. (2013). Augti Lietuvoje, p. 15-36; Prieiga internete: https://www.vu.lt/site_files/LD/Augti_Lietuvoje._ugdymo_kaip_inkult%C5%ABrizacijos_eskizai.pd f Daraškevičienė, A. (2020). *Rūpinimasis kūdikiu ir ankstyvasis vaiko auklėjimas šiuolaikinėje Lietuvoje: viduriniojo visuomenės sluoksnio tėvų požiūriai*, Daktaro disertacija. Vilnius:LII., p. 23-34
Inkultūracija ir kultūrinis perdavimas vaikystėje.	2		2				**4**	**4**	Literatūros analizė: Stonkuvienė, I. (2013). *Augti Lietuvoje*, p. 27-38; Prieiga internete: https://www.vu.lt/site_files/LD/Augti_Lietuvoje._ugdymo_kaip_inkult%C5%ABrizacijos_eskizai.pdf
Vaikystė kaip tarpdisciplininių tyrimų objektas. Istorinė vaiko ir vaikystės sampratos kaita. Sociologinis ir psichologinis požiūris į vaikystę. Švietimo įtaka vaikystės sampratai. Mokymosi antropologija.	2		2				**6**	**4**	Literatūros analizė: Sarcevičienė, J. (2003) Vaikas XVI-XVII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės visuomenėje: galimi auklėjimo ir socializacijos modeliai. Prieiga internete: http://elibrary.lt/resursai
Vaikai skirtingose kultūrose. Tėvystės skirtingose kultūrose stiliai. Vaikų auginimas. Perėjimo ritualai ir iniciacijos apeigos. Istorinė ir etnografinė vaikystė Lietuvoje. Lietuvos etninė įvairovė. Etnopedagogika.	2		4				**8**	**10**	Literatūros apžvalga: Daraškevičienė, A. (2020). *Rūpinimasis kūdikiu ir ankstyvasis vaiko auklėjimas šiuolaikinėje Lietuvoje: viduriniojo visuomenės sluoksnio tėvų požiūriai*, Daktaro disertacija.

									Vilnius: LII. T. Balmės (2010) filmo "Kūdikiai" (Babies) peržiūra.
Formalus ir neformalus etnokultūrinis ugdymas. Etnokultūrinio ir tarpkultūrinio ugdymo sąsajos. Etnokultūrinis ugdymas ikimokyklinėse įstaigose. Etninės kultūros pamokos ir Etnokultūrinio ugdymo integracijos galimybės. Etnokultūros projektai. Bendradarbiavimo su muziejais, bibliotekomis, etnokultūros centrais, meno kolektyvais ir kt. galimybės. Etnokultūrinis ugdymas šeimoje. Šeimos ir ugdymo įstaigų bendradarbiavimo galimybės..	4	2	2				16	12	Pasirinkimas 1. Priešmokyklinio ar pradinio ugdymo Etninės kultūros programos (2022) SSGG analizė, naudojant *Canva* https://www.canva.com/graphs/swot-analysis/ Literatūros analizė: Vilytė, Ežerskienė (2022).
Etninės tradicijos, papročiai ir ritualai: samprata ir raiška. Pasaulėžiūra, mitologija ir religija. Kalendorinės šventės ir papročiai. Žmogaus gyvenimo ciklo apeigos ir papročiai. Bendruomeninės tradicijos. Etnokultūrinis (materialus ir nematerialus) paveldas ir liaudies kūryba. Tautosaka, tautodailė, tradiciniai amatai, liaudies muzika ir kt.	4		8					34	Grupinio projekto pasirinkta tema rengimas ir pristatymas.
Antropologinis požiūris į švietimo įstaigų kultūrą. Mokyklos (darželio) ir klasės (grupės) kultūros elementai (diskursas, erdvė ir laikas, simboliai ir artefaktai, tradicijos ir ritualai).	2		4				**6**	**12**	Pasirinkimas 2. Tiriamasis projektas. Pristatymui galima naudoti *Padlet* įrankius.
Iš viso	**20**	**4**	**20**				**48**	**82**	

Vertinimo strategija	**Svoris proc.**	**Atsiskaitymo laikas**	**Vertinimo kriterijai**
Diskusijos ir seminarų užduočių atlikimas	50	Viso semestro metu	Aktyvumas, argumentavimo kokybė, temos analizės gilumas, gebėjimas remtis perskaityta literatūra, originalumas, akademinis žodynas, gebėjimas išgirsti ir priimti kitą.
Pasirinktinai: Etninės kultūros programos (2022) SSGG naudojant *Canva* parengimas ir trumpas pristatymas.	20	Balandis	SSGG aiškumas, detalumas, visų struktūrinių dalių buvimas; Tiriamojo projekto struktūra, analizės išsamumas, išvadų pagrįstumas, tinkamas pagrindimas moksline literatūra.

Arba Tiriamasis projektas (pasirinkto kultūros elemento analizė raštu (2-3 psl.), remiantis moksline literatūra ir pasirinktos ugdymo įstaigos internetinės svetainės duomenimis) ir trumpas jo rezultatų pristatymas auditorijoje, naudojant *Padlet* įrankius.			
Grupinio projekto pasirinkta tema pristatymas.	30	Gegužė	Temos atskleidimas, konteksto išmanymas, pristatymo aiškumas, nuoseklumas, minties naujumas, argumentavimo kokybė; kontaktas su auditorija, atsakymai į klausimus, kūrybiškumas, originalumas, tikslingas IKT panaudojimas.

Autorius	**Leidimo metai**	**Pavadinimas**	**Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas**	**Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda**
Privalomoji literatūra				
Bagdonavičienė ir kt.	2022	Etninės kultūros bendroji programa		https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-03-10/Etnin%C4%97s%20kult%C5%ABros%20BP%20projektas_04_20.pdf
Daraškevičienė, A.	2020	Rūpinimasis kūdikiu ir ankstyvasis vaiko auklėjimas šiuolaikinėje Lietuvoje: viduriniojo visuomenės sluoksnio tėvų požiūriai, Daktaro disertacija.		Vilnius:LII.,
Lukšienė, M.	2000	Jungtys		Prieiga internete: https://www.upc.smm.lt/ML100/darbai/M.Luksiene.Jungtys.pdf
Sarcevičienė, J.	2003	Vaikas XVI-XVII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės visuomenėje: galimi auklėjimo ir socializacijos modeliai.		Prieiga internete: http://elibrary.lt/resursai/LMA/Menotyra/M-04-1.pdf
Stonkuvienė, I.	2013	Augti Lietuvoje. Ugdymo kaip inkultūracijos eskizai		Vilnius: VU leidykla https://www.vu.lt/site_files/LD/Augti_Lietuvoje_ugdymo_kaip_inkult%
Vilytė, J., Ežerskienė, R.	2022	Pedagogų ir tėvų bendradarbiavimo formos, organizuojant priešmokyklinio amžiaus vaikų etnokultūrinį ugdymą /		https://www.kvk.lt/wp-content/uploads/2022/06/KVK_2022_06_23_2022-1-13.pdf
Papildoma literatūra				
Deal, T. E.; Peterson K. D.	2009	Shaping school culture. Pitfalls, paradoxes, & Promises.		San Francisco: Jossey-Bass. A Wiley Imprint.

Klimka, L.	2006	Etninės kultūros ugdymas: problemos ir aktualijos		https://scholar.google.lt/scholar?hl=lt&as_sdt=0%2C5&q=Etnin%C4%97s+kult%C5%ABros+ugdymas
Lancy, D. F.; Bock, J.; Gaskins S. (Eds.)	2010	The Anthropology of Learning in Childhood		Walnut Creek,Lanham, New York, Toronto,Plymouth, UK: AltaMira Press

van Gennep,A.	2010	Perėjimo ritualai		Vilnius: Aidai
Pliuraitė-Andrejevienė, N.	2012	Lietuvos vaikų žaislai.		Vilnius: Versus Aureus,
Stonkuvienė, I.	2011	Etninės kultūros perdavimas: teorinis ir praktinis aspektas		http://www.zurnalai.vu.lt/acta-paedagogica-vilnensia/article/view/2985/2130
Stonkuvienė, I.	2005	Dorinis vaikų ugdymas Lietuvos kaimo bendruomenėje (1900-. 1940): etnopedagoginėsįžvalgos (Daktaro disertacija)		Vilnius: VU
Trinkūnienė, I.	2007	Etninės kultūros išlikimo strategija šiuolaikinėse bendruomenėse: nuo tradicijos link interpretacijos		http://mokslozurnalai.lmaleidykla.l t/publ/0235-7186/2007/4/12- 22.pdf
Trinkūnienė, I.	2010	Etninė kultūra mokyklose: mokytojų patirties tyrimas.		http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fe dora/get/LT-LDB-0001:J.04~2010~1367173814279/ DS.002.0.01.ARTIC
Xu, J., & Hernandez, J. M.	2025	Reading children's moral dramas inanthropological fieldnotes: A human–AI hybrid approach.		doi:10.1017/cfc.2025.10008
Urvikienė, V.	2020	Etninės kultūros ugdymo integracija į lietuvių kalbos pamokas pradinėse klasėse		https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:49451226/datastreams/MAIN/content
Vasiliauskas, R.	2002	Lietuvių liaudies pedagogika – jaunosios kartos socializacijos fenomenas (XIX a. antroji pusė – XX a. pradžia)		Vilnius: VPU leidykla